

SPIS ZAWARTOŚCI PROJEKTU TECHNICZNEGO /ARCHITEKTURA/

	Str.
1. STRONA TYTUŁOWA	1
2. SPIS ZAWARTOŚCI PROJEKTU TECHNICZNEGO	2
I. PROJEKT TECHNICZNY /ARCHITEKTURA/	3
3. CZĘŚĆ OPISOWA PROJEKTU TECHNICZNEGO	4-20
CZĘŚĆ RYSUNKOWA PROJEKTU TECHNICZNEGO	
4. WIDOK OGRODZENIA – WSCHÓD; STRONA WEWNĘTRZNA 1:100	21
5. WIDOK OGRODZENIA – ZACHÓD; STRONA WEWNĘTRZNA 1:100	22
6. WIDOK OGRODZENIA – PÓŁNOC; STRONA WEWNĘTRZNA 1:100	23
7. WIDOK OGRODZENIA – POŁUDNIE; STRONA WEWNĘTRZNA 1:100	24
8. ELEWACJE WIEŻA KOŚCIELNA NR 1 1:100	25
9. ELEWACJE WIEŻA KOŚCIELNA NR 2 1:100	26
II. WYKAZ DOKUMENTÓW DOŁĄCZONYCH DO PROJEKTU	27
10. OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA I PROJEKTANTA SPRAWDZAJĄCEJĄCEGO	28

I. PROJEKT TECHNICZNY /ARCHITEKTURA/

CZĘŚĆ OPISOWA PROJEKTU TECHNICZNEGO

1. ROZWIĄZANIA KONSTRUKCYJNE OBIEKTU BUDOWLANEGO :

– nie przewiduję się ingerencji w istniejące rozwiązania konstrukcyjne i materiałowe elementów konstrukcyjnych, co powoduje niezmiennosc zastosowanych i istniejących schematów konstrukcyjnych.

2. GEOTECHNICZNE WATUNKI I SPOSÓB POSADOWIENIA OBIEKTU BUD. :

– nie przewiduję się ingerencji w istniejące posadowienie, geotechniczne warunki i sposób posadowienia budynku wg stanu istniejącego .

3. ROZWIĄZANIA KONSTRUKCYJNO – MATERIAŁOWE: TECHNOLOGIA I TECHNIKA WYKONANIA

Ściany dzwonnicy wymurowano z cegły. Pierwotnie elewacje najprawdopodobniej pokryto najpierw tynkiem podkładowym wapienno – piaskowym, a następnie wapienną wyprawą tynkarską. Na elewacji w kondygnacji parteru (przyziemie) zastosowano boniowanie w formie prostokątnych bloków o prostych krawędziach. Z zaprawy wapienno – piaskowej wykonano elementy ozdobne sztukaterie oraz tynki ciągnione gzymsów. Powierzchnię tynku pomalowano farbą w jasnych kolorach pastelowych. Pierwotna faktura tynków, jak i sztukaterii była gładka. Gzymsy koronujące dzwonnice wykonano z dachówki ceramicznej. Czworoboczne hełmy i kopułki zwieńczone kulą pokryte blachą malowane w kolorze jasnoszarym. Wysokie latarnie drewniane wypełnione żaluzjami drewnianymi pomalowane prawdopodobnie farbą olejną w kolorze jasno pastelowym. Drzwi wejściowe drewniane w stanie dobrym. Brak jest informacji czy dokonywane były prace remontowe i jaki obejmowały zakres. Podczas wizji lokalnej stwierdzono, iż dokonano wcześniejszych malowań elewacji; świadczą o tym różne rodzaje koloru farb.

Ogrodzenia części cmentarnej kościelne wykonano z cegły. Pierwotnie najprawdopodobniej ogrodzenie wraz z kapliczkami pokryto najpierw tynkiem podkładowym wapienno – piaskowym, a następnie wapienną wyprawą tynkarską. Z zaprawy wapienno – piaskowej wykonano elementy ozdobne w postaci tynków ciągnionych gzymsów trzech kapliczek. Powierzchnię tynku pomalowano farbą w jasnych kolorach pastelowych. Pierwotna faktura tynków była gładka. Czapka przykrywająca mur wykonana jest z cegły z warstwą wyrównawczą z zaprawy (powyższe uwidocznione jest na zdjęciach wchodzących w skład dokumentacji zabytku z 1914 i 1969r.). Porycie dachówką nie jest dokładnie datowane i brak na ten temat jest informacji, natomiast jej fizycznie wykonanie odbyło się z minimum trzech

rodzajów dachówki ceramicznej. Podczas wizji lokalnej stwierdzono, iż dokonano wcześniejszych malowań elewacji; świadczą o tym różne rodzaje koloru farb.

Ogrodzenie frontowe wykonane z cegły w postaci słupków ceglanych oraz cokołu murowanego, czapki między przęsłami z cegły pokrytej warstwą zaprawy. Całość otynkowana, słupy boniowane z gzymsem oraz przykryte czapką półkolistą oraz czterospadową. Pierwotna faktura tynków była gładka. Wypełnienie między przęsłowe stanowią stalowe prętowe elementy kute mocowane do słupków. Analogicznie wykonana jest brama i furтка wejściowa. Podczas wizji lokalnej stwierdzono, iż dokonano wcześniejszych malowań słupków; świadczą o tym różne rodzaje koloru farb.

4.STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ.

Stan dwóch dzwonnicy można ocenić jako dostateczny, szczególnie jeśli chodzi o dolne partie boniowania elewacji. Stan zachowania budulca murów wydaje się jeszcze dobry. Cegły widoczne spod tynku i od strony wewnętrznej mają raczej dobre właściwości techniczne, tylko częściowo ich powierzchnia w części cokołowej jest zmurszała i osłabiona. Zniszczenia elementów wykonanych w zaprawie mineralnej w dolnych partiach elewacji powstałych przede wszystkim z powodu podciągania kapilarnego wody. Woda zawiera w sobie rozpuszczone związki chemiczne, popularnie zwanymi solami, wznosi się cienkimi kapilarami na wysokość cokołu wysokości około 60 cm. Zniszczenia spowodowane przez te procesy są duże. Tynki w wyższych partiach elewacji uległy częściowemu zniszczeniu na skutek działania czynników atmosferycznych – wody opadowej, wilgoci z powietrza, dużych różnic temperatury oraz naprzemiennych cykli zamarzania i rozmarzania wody w okresach zimowych. Powstają pęknięcia, odspajania od podłoża fragmentów ścian i elementów gzymśów. Powierzchnia tynków jest zabrudzona, ściany mają poszarzałe kolory. W naturalnych odkrywkach na powierzchni widać resztki kilku warstw farby fasadowej, pochodzących z różnych okresów. Nieszczelności w pokryciu z dachówki ceramicznej, brak i uszkodzenia obróbek blacharskich, prowadzi do dalszych zniszczeń. W ciągu wielu lat istnienia obiektów ubytki pierwotnej wyprawy uzupełniano doraźnie zaprawami. Zniszczenia dekoracji sztukatorskich, gzymśów powstały na skutek wyżej wymienionych czynników.

Fragmenty gzymsów spękane i odpadające występujące na elewacji są wynikiem ubytków w pokryciu gzymsów i ich nieszczelności. Nieuszczelniona granica oraz brak obróbek blacharskich powoduje ich zaciekanie.

Stan ogrodzenia murowanego z cegły można ocenić jako zły, szczególnie jeśli chodzi o dolne i górna partie ogrodzenia. Stan zachowania budulca murów w większym zakresie wydaje się jako zły, a w szczególności cokół w ogrodzeniu frontowym oraz ogrodzenie od strony cmentarza grzebalnego. Cegły widoczne spod odpadającego tynku mają raczej niekorzystne właściwości techniczne, tylko częściowo ich powierzchnia zawiera elementy w stanie dostatecznym. Zniszczenia elementów wykonanych w zaprawie mineralnej w dolnych partiach elewacji powstałych przede wszystkim z powodu podciągania kapilarnego wody. Woda zawiera w sobie rozpuszczone związki chemiczne, popularnie zwanymi solami, wznosi się cienkimi kapilarami na wysokość około 60 cm. Zniszczenia spowodowane przez te procesy są duże. Tynki uległy znacznemu zniszczeniu na skutek działania czynników atmosferycznych – wody opadowej, wilgoci z powietrza, dużych różnic temperatury oraz naprzemiennych cykli zamarzania i rozmarzania wody w okresach zimowych. Powstają pęknięcia, odspajania od podłoża fragmentów ścian i elementów gzymsów przy trzech kapliczkach. Powierzchnia tynków jest zabrudzona, ściany mają poszarzałe kolory oraz naloty pleśni i porastający mech na czapkach ogrodzenia. W naturalnych odkrywkach na powierzchni widać resztki kilku warstw farby fasadowej, pochodzących z różnych okresów. Duże nieszczelności w pokryciu czapek murków i kapliczek z dachówki ceramicznej, brak i uszkodzenia obróbek blacharskich, prowadzi do dalszych zniszczeń. W elementach ogrodzenia występuje wiele uszkodzeń i pęknięć zarówno poziomych jak i pionowych. Pęknięcia wahają się w granicach od 2 do 30 mm. Najbardziej widoczne dotyczą pochylonego słupka przy furtce wejściowej oraz prawie na całej długości ogrodzenia od strony cmentarza grzebalnego. W ciągu wielu lat istnienia obiektu ubytki pierwotnej wyprawy uzupełniano doraźnie zaprawami. Zniszczenia dekoracji sztukatorskich, boniowania, słupów ogrodzeniowych, gzymsów powstały na skutek wyżej wymienionych czynników. Przęsła stalowe, brama i furtka w ogrodzeniu frontowym wymaga napraw ślusarsko – kowalskich stan zachowania dostateczny.

Fragmenty gzymsów spękane i odpadające występujące na elewacjach kapliczek są wynikiem ubytków w pokryciu i ich nieszczelności. Elementy drewniane kapliczek zamknięcie i półka drewniana w złym stanie.

5. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Dzwonnice oraz ogrodzenie przykościelne obecnie nieco odbiega wyglądem od stanu pierwotnego. Spowodowane jest to głównie przez wykonanie warstw malarskich. Zmieniono kolorystykę elewacji dzwonnicy oraz słupów ogrodzeniowych z białego i beżowego na bardzo jasny kolor pastelowy.

Głównym założeniem konserwatorskim jest usunięcie szkodliwych napraw lub ich brak, a przez to poprawę stanu technicznego obiektu, oraz przywrócenie walorów estetycznych – kolorystyki nawiązującej do głównego obiektu jakim jest wyremontowany kościół, formy detalu. Są to działania możliwe do zrealizowania. Obecnie zakłada się utrzymanie istniejącego boniowania w partiach istniejących z zachowaniem istniejących form boniowania, gzymsowania i sztukaterii wszystkich eksponowanych elementów. Słusznym wydaje się usunięcie nawierzchni z czerwonej kostki brukowej w wejściu do dzwonnicy na kamienną, oraz demontaż dwóch lamp oświetleniowych. Opisane działania stanowią ogólny zarys planowanych prac i przedstawienie końcowego efektu estetycznego, jaki zamierza się osiągnąć. Poniżej omówione zostanie bardziej szczegółowe założenia dotyczące poszczególnych zakresów prac.

Planowane prace konserwatorskie zmierzać będą przede wszystkim do powstrzymania dalszej degradacji wypraw tynkarskich i dekoracji wszystkich elementów i detali architektonicznych, ewentualna możliwość eliminacji przyczyn zniszczeń i odtworzenie stanu pierwotnego. Przewiduje się wykonanie pełnego zakresu prac.

Pierwszym etapem prac przy dzwonnicach będzie postawienie rusztowań. Należy zwrócić uwagę na miejsca kotwienia rusztowań do muru; kotwy nie powinny być sytuowane w miejscach, gdzie tynk jest odspojony oraz w miejscach dekoracji boniowania i sztukaterii.

Po ustawieniu rusztowań należy dokonać przeglądu tynków pod kątem ich osłabienia, ilości i odspojenia od podłoża. Wszystkie powierzchnie tynków i ozdób należy oczyścić i odsłonić pierwotną powierzchnię. Partie dekoracji sztukatorskiej, gzymsów należy oczyścić ręcznie przy użyciu dłut kamieniarskich itp. zachowując szczególną ostrożność, ponieważ części zdobień może być odspojona od podłoża co grozi ich odpadnięciem i uszkodzeniem. Przed przystąpieniem do prac należy wykonać wzorniki gzymsowe w celu wykorzystania ich do wykonania tynków metodą „tynków ciągnionych”.

Całkowitego usunięcia tynków i odtworzenia wymaga cokół i pierwszy pas boniowania, w wyniku podciągania kapilarnego i zasolenia i wykonania warstwy podkładowej w postaci tynków szerokoporowych. Tynki te, zgodnie z technologią, zakłada się do wysokości ok. 1 metra powyżej granicy zasolenia. Po skuciu zasolonych i zniszczonych zapraw należy wykonać zabieg odsolania polegający na naprzemiennym opłukiwaniu wodą i wyschnięciu ściany. Pozwoli to na usunięcie związków zmagazynowanych w przypowierzchniowej warstwie materiału. Po wykonaniu warstwy podkładowej z tynków szerokoporowych można będzie przystąpić do wykonania właściwych tynków. Zwraca się uwagę na ściśle przestrzeganie reżimu technologicznego zalecanego przez producenta materiałów (dotyczy to przede wszystkim pielęgnacji zapraw i respektowania okresów wiązania zapraw).

Od strony technologicznej przewiduje się zastosowanie tradycyjnych tynków mineralnych, dwuwarstwowych (obrutka, warstwa nośna ze szlichtą) czysto wapiennych w warstwie górnej i cementowo – wapiennych w warstwie podkładowej. Dopuszcza się zastosowanie gotowych fabrycznie zapraw o stałych parametrach z zawartością białego cementu. Jako warstwą wykończeniową tynku przewiduje się zastosowanie cienkowarstwowej zaprawy wapiennej gładzonej o uziarnieniu ok. 0,3 – 0,5 mm. Jako tynki szerokoporowe zaleca się użycia zaprawy jednowarstwowej z trasem ze względu na konieczność wykonania późniejszej rekonstrukcji boniowania.

Bezwzględnie należy zachować całą rzeźbiarską, sztukatorską dekorację architektoniczną. Usunąć można jedynie zupełnie zniszczone, mocno zdegradowane fragmenty, które planuje się zrekonstruować, np. fragmenty gzymsów. Należy także usunąć wszystkie wcześniej wadliwe uzupełnienia. Elementy odspojone należy podkleić, a jeżeli są mocno obłuzowane – zdemontować i zamontować. Ubytki dużych elementów, jak np. gzymsów należy zrekonstruować bezpośrednio na elewacji w technice „tynków ciągnionych”.

Najważniejszym estetycznie etapem prac będzie malowanie wszystkich elewacji. Aby zachować zabytkowy charakter elewacji proponuje się użycie farb laserunkowych o mniejszej sile krycia. Poprzez użycie tego rodzaju farb unika się powstania dużych płaszczyzn „matowego” koloru. Kolorystyka elewacji będzie utrzymana w gamie bieli detali sztukatorskich i gzymsów oraz najjaśniejszego odcienia koloru nr S0500-N, cokół S0502-Y, białego nr (RAL9016) 3600 wzornika firmy Remmers.

Ze względu na zagrożenie pojawienia się graffiti na świeżo wyremontowanej elewacji proponuje się zabezpieczenie powierzchni ścian specjalnym preparatem ochronnym do wysokości ok. 3 metrów od powierzchni terenu (odcięcie na drugi pasie boniowania). Przed przystąpieniem do prac należy sprawdzić, czy użyty środek nie powoduje zmian kolorystyki warstwy malarskiej.

Przykrycie z dachówki ceramicznej nad gzymsem przewiduje się jego zachowanie z jednoczesnym uzupełnieniem zniszczonych dachówek pochodzących z rozbiórki pokrycia czapek ogrodzenia przykościelnego. Zaleca się wykonanie obróbek blacharskich uszczelniających połączenie dachówka – ściana z blachy stalowej malowanej proszkowo w kolorze dachówki.

Drewniane elementy latarni wysokich do zachowania. Elementy należy oczyścić z istniejących powłok malarskich. Ubytki deskowania oraz żaluzji uzupełnić poprzez flekowanie. Po oczyszczeniu porażone drewniane elementy szkodnikami np. kornik, zaimpregnować preparatem np. Hyltox, zagruntować i pomalować powłokami impregnacyjnymi z rodziny Remmers (pinia) 2250. Nie zaleca się stosowania lakierobejcy oraz zabezpieczających środków olejowych.

Pokrycie czworobocznych hełmów, kopułki oraz wewnętrznej powierzchni pokrycia nad gzymsem z dachówki wykonano z blachy do zachowania. Zaleca się pomalowanie wszystkich powierzchni farbami do pokryć stalowych dachowych po uprzednim wyczyszczeniu, odtłuszczeniu w kolorze zbliżonym do kolorystyki pokrycia kościoła tj. „patyna blachy miedzianej”, kolor należy dobrać indywidualnie.

Drzwi wejściowe do dzwonnicy drewniane do zachowania. Elementy należy oczyścić z istniejących powłok malarskich, po oczyszczeniu porażone elementy szkodnikami zaimpregnować preparatem np. Hyltox, zagruntować i pomalować powłokami impregnacyjnymi z rodziny Remmers (kasztań) 2253. Nie zaleca się stosowania lakierobejcy oraz zabezpieczających środków olejowych. Skrzydła drzwiowe wejściowe do dzwonnicy dopasować i wyregulować.

Kolorystyka elewacji dzwonnicy wg części rysunkowej Projektu budowlanego.

Ogrodzenie przykościelne

Zakłada się usunięcia 70 % powierzchni tynków i ich odtworzenia wymagają wszystkie mury ceglane ogrodzenia, cokół frontowy (do usunięcia 90 % tynków) wraz z tynkami słupów (do usunięcia 70% tynków). Powstałe uszkodzenie są wynikiem podciągania kapilarnego i zasolenia. Wykonać należy warstwy podkładowe w postaci tynków szerokoporowych. Tynki te, zgodnie z technologią, zakłada się do wysokości ok. 1 metra powyżej granicy zasolenia. Po skuciu zasolonych i zniszczonych zapraw należy wykonać zabieg odsolania polegający na naprzemiennym opłukiwaniu wodą i wyschnięciu ściany. Pozwoli to na usunięcie związków zmagazynowanych w przypowierzchniowej warstwie materiału. Po wykonaniu warstwy podkładowej z tynków szerokoporowych można będzie przystąpić do wykonania właściwych tynków. Zwraca się uwagę na ściśle przestrzeganie reżimu technologicznego zalecanego przez producenta materiałów (dotyczy to przede wszystkim pielęgnacji zapraw i respektowania okresów wiązania zapraw).

Od strony technologicznej przewiduje się zastosowanie tradycyjnych tynków mineralnych, dwuwarstwowych (obrutka, warstwa nośna ze szlichtą) czysto wapiennych w warstwie górnej i cementowo – wapiennych w warstwie podkładowej. Dopuszcza się zastosowanie gotowych fabrycznie zapraw o stałych parametrach z zawartością białego cementu. Jako warstwą wykończeniową tynku przewiduje się zastosowanie cienkowarstwowej zaprawy wapiennej gładzonej o uziarnieniu ok. 0,3 – 0,5 mm (zakaz stosowania gładzi szpachlowej). Jako tynki szerokoporowe zaleca się użycia zaprawy jednowarstwowej z trasem ze względu na konieczność wykonania późniejszej rekonstrukcji boniowania.

Każdorazowo należy ocenić, które elementy zachować, a fragmenty usunięte odtworzyć (każdorazowo należy zakres prac potwierdzać i prowadzić pod nadzorem służb konserwatorskich), całą rzeźbiarską, sztukatorską dekorację architektoniczną trzech kapliczek, nagrobka, oraz zachowanie zasad boniowania słupków ogrodzenia od frontu należy zachować. Usunąć można jedynie zupełnie zniszczone, mocno zdegradowane fragmenty, które planuje się zrekonstruować, np. fragmenty gzymsów i boniowania. Należy także usunąć wszystkie wykonane wcześniej wadliwe uzupełnienia. Elementy odspojone należy podkleić, a jeżeli są mocno obłuzowane – zdemonstować i zamontować. Ubytki dużych elementów, jak np. gzymsów i boniowania należy zrekonstruować bezpośrednio na „elewacji” w technice „tynków

ciągnionych”. Uszkodzone i popękane fragmenty ogrodzenia np. słupki ogrodzeniowe, spękanne i uszkodzone cegły należy wymienić. Czapka na cokół ogrodzenia od frontu wykonana z cegły jest w złym stanie technicznym. Zaleceniem właściwego Konserwatora Zabytków jest zachowanie czapki z cegły (nad cokołem ogrodzenia frontowego), należy wymienić uszkodzone cegły na nowe i otynkować. Czapki nad słupkami ogrodzenia frontowego do oczyszczenia i zachowania. Najbardziej uszkodzony jest słupek ogrodzeniowy przy furtce, jest całkowicie popękany i pochylony. Pochylenie powoduje duże ograniczenie możliwości korzystania z furtki oraz stwarza duże niebezpieczeństwo dla osób korzystających z furtki. W słupku proponuje się wykonanie strzępi i wymianę popękanych cegieł na nowe. Po osiągnięciu pełnej wytrzymałości konstrukcji muru należy słupek wzmocnić przez szczelne oszalowanie z wykonaniem jarzemek i tymczasowego stemplowania. Spód słupka odciąć na spoinie, wykonać rektyfikację i stężyć słupek. Słupek podbić klinami stalowymi, uzupełnić połączenie betonem B-20.

W zakresie przęseł stalowych, bramy i furtki należy brakujące fragment prętów i płaskowników uzupełnić, pognięte elementy wyprostować. Całość elementów stalowych oczyścić, poddać procesowi cynkowania oraz całość pomalować proszkowo w kolorze czarny oraz ponownie zamontować.

Przy ogrodzeniu od strony cmentarza grzebalnego widoczne poziome spękania szerokości nawet do 3 cm należy wymienić uszkodzone cegły w postaci strzępi z jednoczesną likwidacją szczelin. Ewentualne podbicie fundamentów (nie objęte opracowaniem projektowym) w częściach blend na całej długości ogrodzenia. Do bezwzględного zachowania istniejący nagrobek usytuowany w ogrodzeniu w sąsiedztwie przejścia na cmentarz grzebalny. Zgodnie z zaleceniami właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należy obniżyć poziom terenu od strony cmentarza.

Najważniejszym estetycznym etapem prac będzie malowanie wszystkich „elewacji” tj. obu stron powierzchni ogrodzenia, słupków i cokołu od strony frontowej. Aby zachować zabytkowy charakter ogrodzenia proponuje się użycie farb laserunkowych o mniejszej sile krycia. Poprzez użycie tego rodzaju farb unika się powstania dużych płaszczyzn „matowego” koloru. Kolorystyka elewacji będzie utrzymana w gamie bieli detali sztukatorskich (RAL 9016) 3601 i gzymsów oraz najjaśniejszego odcienia koloru S-0500-H wg wzornika firmy Remmers.

Ze względu na zagrożenie pojawienia się graffiti na świeżo wyremontowanej powierzchni ogrodzenia proponuje się zabezpieczenie powierzchni ścian specjalnym preparatem ochronnym na całą wysokość ogrodzenia od powierzchni terenu. Przed przystąpieniem do prac należy sprawdzić, czy użyty środek nie powoduje zmian kolorystyki warstwy malarskiej.

Całkowite przykrycie z dachówki ceramicznej nad czapką ogrodzenia i przykrycia trzech kapliczek przewiduje się do demontażu z uwagi na zły stan techniczny oraz bardzo liczne ubytki. W trakcie prac rozbiórkowych należy w miarę możliwości odzyskać i oczyścić dachówkę z możliwością jej wtórnego wykorzystania np. 3 kapliczki i we wskazanych miejscach w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi. Miejsce składowania oczyszczonej i posegregowanej dachówki będzie teren wskazany przez Inwestora przy istniejącym budynku parafialnym. Przewiduje się także zachowanie estetycznego charakteru ogrodzenia przy zastosowaniu nowych dachówek ceramicznych np. Meyer – Holsen.

Zaleca się wykonanie obróbek blacharskich uszczelniających z blachy stalowej malowanej proszkowo w kolorze dachówki.

Drewniane elementy dwóch kapliczek tj. półki drewnianej i zamknięcia należy wymienić na nowe. Przed ponownym montażem drewniane elementy należy zabezpieczyć środkiem przeciw szkodnikom, zaimpregnować preparatem np. Hyltox, zagruntować i pomalować powłokami impregnacyjnymi z rodziny Remmers (kasztan) 2253. Nie zaleca się stosowania lakierobejcy oraz zabezpieczających środków olejowych.

Zlecenia konserwatorskie dotyczące izolacji pionowej i odwodnienia obiektu.

Planowane obecnie prace remontowe i specjalistyczne zbiegi konserwatorskie powinny być przeprowadzone w powiązaniu z pracami branżowymi. Teren w tym miejscu posiada naturalny spadek w kierunku zachodnim. Powoduje to naturalny spływ wód powierzchniowych i podskórnych w tym samym kierunku. Istniejące ogrodzenie frontowe stanowi przeszkodę dla tego zjawiska, co skutkować może naporem wody na ściany fundamentowe i w konsekwencji ich silne zawilgocenie. Może to być zjawisko stałe, nasilające się w okresach zwiększonych opadów atmosferycznych. Zastosowanie cegły jako budulca, jak również prawdopodobny brak izolacji poziomej, powodują konieczność znalezienia optymalnego rozwiązania obniżenia poziomu zawilgocenia najniższych partii elementów budowli. Odprowadzenie wody opadowej i gruntowej ma kluczowe znaczenie dla poprawy

stanu zawilgocenia murów. Należy przemyśleć sposób wykonania izolacji pionowej fundamentów.

Ze względów konserwatorskich zaleca się odkopanie fundamentów, oczyszczenie ich poprzez piaskowanie powierzchni pod ciśnieniem, odkucie zmurszałych spoin i cegieł, wykonanie niezbędnych przemurowań i uzupełnień spoin, a następnie szczelne obłożenie folią kubełkową ścian i ewentualne zastosowanie drenu opaskowego. Zakres prac projektowych w zakresie fundamentowania i odwodnienia nie jest objęte opracowaniem projektowym.

Nie mniej jednak zwraca się uwagę na nie stosowanie w przyszłości ciężkich hydro-izolacji bitumicznych lub gotowych systemów izolacyjnych stosowanych we współczesnym budownictwie. Nie zaleca się także obetonowania fundamentów. Ewentualny sposób izolacji pionowej (folia kubełkowa) w połączeniu z prawidłowo działającym drenażem opaskowym (hydro-izolacje i drenaż nie są objęte opracowaniem projektowym) powinna w dłuższym okresie czasu ustabilizować warunki wilgotnościowe. Należy liczyć się z tym, że efekty działania ewentualnego drenażu i izolacji będą widoczne po upływie 2 – 3 lat od momentu wykonania.

Zgodnie Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie Warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie § 29 – **dokonywanie zmiany naturalnego spływu wód opadowych w celu kierowania ich na tereny sąsiedniej nieruchomości jest zabronione, oraz Art. 234 Prawo wodne.**

Kolorystyka elewacji ogrodzenia wg części rysunkowej Projektu budowlanego. **Należy pamiętać o tym, aby w żadnym wypadku nie włączać w system rur drenarskich wody opadowej z dachu budynku. Może to spowodować skutek odwrotny do zamierzonego, czyli dodatkowe zawilgocenie murów.**

W przypadku wykonania izolacji pionowej wykonuje się utwardzoną opaskę wokół budowli o szerokości min. 50 cm. Materiał, z którego wykonana zostanie opaska to np. kostka granitowa, należy uzgodnić ze służbami konserwatorskimi.

Wszystkie decyzje, co do zakresu rekonstrukcji i kolorystyki należy podejmować komisyjnie z udziałem przedstawiciela właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wszystkie prowadzone prace zostaną odpowiednio udokumentowane w formie pisemnej i fotograficznej. Dokumenty muszą wchodzić w skład dokumentacji powykonawczej, a zakres prac odnotowany w stosownych dokumentach obiektu.

6.PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

- 1.Po ustawieniu rusztowań wykonanie szczegółowych odkrywek i demontaż 2 lamp.
- 2.Oczyszczenie powierzchni tynków na powierzchniach płaskich oraz powierzchni dekoracji sztukatorskich z nawarstwień i uszkodzeń np. metodą strumieniowo – ciśnieniową w systemie Rotec firmy Remmers, z odpowiednio doborem ściernym. Metoda ta poprzez zastosowanie płynnej regulacji ciśnienia oraz możliwości wykorzystania różnych kruszyw pozwala na bezpieczne oczyszczenie powierzchni bez ryzyka uszkodzenia. Po zabiegu czyszczenia pozostałe cząstki zostaną usunięte, a czyszczone elementy zostaną zmyte niewielką ilością wody.
- 3.Ręczne doczyszczenie dekoracji sztukatorskiej przy pomocy np. dłut kamieniarskich, skalpeli.
- 4.Usunięcie poprzez odkucie wszystkich wadliwych uzupełnień dekoracji sztukatorskich. Usuwanie zatarć należy przeprowadzić z dużą ostrożnością tak, aby nie uszkodzić pierwotnego detalu.
- 5.Skucie fragmentów odparzonych, odspojonych tynków na powierzchniach płaskich.
- 6.Skucie tynków w ilości 80% wraz z boniowaniem dotyczy to przede wszystkim słupków ogrodzenia frontowego. Przed skuciem należy odsłonić fragment tynku do powierzchni oryginalnej i zostawić jako wyznacznik, oczyścić powierzchnię profili boni i wyznaczyć z nich szablon.
- 7.Wykonanie niezbędnych prac murarskich np. wymiana niektórych zniszczonych cegieł, przemurowania obluzowanych cegieł. Do prac należy używać cegły pełnej palonej, używając cegieł dobranych rozmiarem do cegły użytej pierwotnie. Przemurowanie należy wykonać na zaprawie wapienno – piaskowej z dodatkiem białego cementu, z zachowaniem wiązania wątku. Przed murowaniem cegły należy namoczyć w wodzie, aby nie odciągały wody z zaprawy.
- 8.Oczyszczenie powierzchni muru z pyłu przed przystąpieniem do tynkowania przy pomocy zimnej wody pod ciśnieniem przy pomocy agregatu Karcher.
- 9.Wzmocnienie strukturalne muru tylko w przypadku znacznego osłabienia podłoża, czyli muru ceglanego. Użyć można preparatu gruntującego np. Sylitol Koncentrat 111 firmy Caporal rozcieńczony z wodą w proporcji 2:1 (2części preparatu i 1 części wody).
- 9.Wykonanie tynków odsalających w części przyziemia. Wykonanie obrzutki zaprawą Sanova Vorspritzer firmy Baumit. Obrzutkę należy wykonać ręcznie. Po wykonaniu obrzutki należy odczekać ok. 3 dni z nakładaniem następnych warstw.

10. Nałożenie warstwy tynku szerokoporowego z zawartością trasy Sanova Einlagen Trassputz firmy Baumiit. Zaprawę można nałożyć maszynowo. Na powierzchniach, gdzie będą rekonstrukcje boniowania, należy ukształtować ich formę. W miejscach o dużej grubości tynk należy położyć w dwóch lub trzech warstwach (max. dopuszczalna grubość tynku 80 mm).

11. Uzupełnienie tynków na powierzchniach płaskich; jako obrzutka zostanie wykonana zaprawa wapienno – cementowa z białym cementem w stosunku spoiwa do wypełniacza nie większym niż 1:2. Uzupełnienie głębszych ubytków tynku zostanie wykonana zaprawą wapienno – piaskową z dodatkiem białego cementu w proporcjach 1:3:0,5, jako wypełniacz zastosowany zostanie piasek grubszej frakcji.

12. Wykonanie końcowej warstwy tynku na powierzchniach płaskich oraz boniach gotową fabrycznie drobnoziarnistą wapienną zaprawą cienkowarstwową Baumiit RK 70N i zatarcie na gładko z uzyskaniem efektu gładzi (nie należy używać gładzi szpachlowej). W przypadku partii boniowanych ich powierzchnie należy wyciągnąć za pomocą odpowiednich szablonów.

13. Podklejenie odspojeń elementów sztukatorskich od podłoża zaprawą Ledan TB1, a drobnych spękań roztworem wodnym żywicy Primal AC33.

14. Imregnacja strukturalna osłabionych partii sztukatorskich preparatem krzemooorganicznym KSE 330 firmy Remmers metodą nasycenia pędzlem do momentu wysycenia materiału. Po zbiegu należy wstrzymać się z wykonaniem kolejnych zbiegów przez okres około 3 tygodni w celu zakończenia procesu krystalizacji krzemionki.

15. W przypadku wklejenia konstrukcji z drutu mosiężnego w miejscach planowanych uzupełnień większych ubytków sztukaterii i gzymsów; drut należy wkleić w wywiercone wcześniej otwory z zastosowaniem kleju żywicy epoksydowej szybkowiążącej.

16. Rekonstrukcja i uzupełnienie ubytków dekoracji sztukatorskiej. Wszystkie ubytki należy wykonać zaprawą o składzie zbliżonym do składu zaprawy pierwotnej, zaprawą wapienno – piaskową 1:3; można dodać 0,5 cz. białego cementu. Do zaprawy podkładowej należy użyć zaprawę gruboziarnistą, z zawartością grubszej frakcji piasku. Na wierz zaleca się zaprawę drobnoziarnistą wapienną firmy Baumiit RK 70N (nie należy używać gładzi szpachlowej).

17. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja elementów wykonanych metodą ciągnięcia. Przed przystąpieniem do prac należy ściągnąć profil z pierwotnej powierzchni

i wykonać szablon do ciągnięcia. Do tynków ciągnionych należy wykorzystać zaprawę o zbliżonym składzie zaprawy pierwotnej, zaprawę wapienno – piaskową 1:3; można dodać 0,5 cz. białego cementu.

18. Po związaniu i dobrym wyschnięciu wszystkich tynków (min. okres ok. 2 tygodni przy dobrej suchej pogodzie), dwukrotne pomalowanie ścian farbą silikonową Historic Lasur firmy Remmers w odpowiednio dobranym kolorze. Farba jest hydrofobowa, więc nie ma potrzeby wykonywania dodatkowego zabiegu hydrofobizacji. Farby nie należy kłaść w większej liczbie warstw. Efekt prześwitywania podłoża oraz powstanie powierzchni słabo kryjącej jest efektem pożądanym i nie stanowi wady.

19. Zabezpieczenie tynków w części parterowej do wysokości ok. 3m i powierzchni ogrodzenia od poziomu terenu, preparatem anty – graffiti np. GRAFFITI – SCHUTZ firmy Remmers metodą powlekania farbą.

20. Czapki słupków ogrodzenia frontowego oczyścić.

21. Wykonać wokół dzwonnicy i ogrodzenia (obustronnie) opaskę o szer. min. 50cm z kostki kamiennej np. kostka granitowa (materiał uzgodnić z właściwym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków) w obramieniu z obrzeża trawnikowego z wyraźnym spadkiem od murów.

22. Od strony cmentarza grzebalnego bezwzględnie wykonać prace porządkowe, polegające na obniżeniu terenu zachowując szczególną ostrożność na bliskość istniejących nagrobków.

Elementy z dachówki ceramicznej

1. Dachówkę zachowaną na gzymsie dzwonnicy, oraz przewidzianą do częściowego zachowania na wskazanych elementach, (przez właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), ogrodzenia należy umyć przy pomocy myjki ciśnieniowej i składować na terenie domu parafialnego. Dachówka przewidziana do wymiany firmy Meyer – Holsen montować wg zasad krycha dachów na impregnowanych łątach drewnianych.

Elementy blacharskie i ślusarsko - kowalskie

1. Pokrycie czworobocznych hełmów, kopułki oraz wewnętrznej powierzchni pokrycia nad gzymsem wykonano z blachy stalowej do zachowania.

2. Oczyszczenie z rdzy i warstw malowań metodą strumieniowo – ścierną.

Oczyszczenie uzupełniające mechanicznie (papier ścierny, szczotki druciane)

i chemiczne z użyciem pasty do usuwania powłok olejowych z zawartością rozpuszczalników np. firmy Levis lub SCANSOL firmy Scandia Cosmetics.

3. Dwukrotne malowanie powierzchni farbą antykorozyjną podkładową np. typu minia.

4. Dwukrotne pomalowanie pokrycia w kolorze zbliżonym do kolorystyki pokrycia kościoła tj. „patyna blachy miedzianej” np. Nobiles lub farbą Eko – LEWICYN akrylowa do patynowania, kolor należy dobrać indywidualnie.

5. W zakresie przęseł stalowych, bramy i furtki należy brakujące fragment prętów i płaskowników uzupełnić, pocięte elementy wyprostować. Całość elementów stalowych oczyścić, poddać procesowi cynkowania oraz całość pomalować proszkowo w kolorze czarny oraz ponownie zamontować. Sterczyzny na słupkach oczyścić mechanicznie, pomalować w kolorze czarnym.

Elementy drewniane

1. Drzwi wejściowe do dzwonnicy drewniane oczyścić mechanicznie (papier ścierny).

2. Brakujące fragmenty uzupełnić metodą flekowania.

2. Po oczyszczeniu porażone elementy szkodnikami zaimpregnować preparatem np. Hyltox.

3. Skrzydła drzwiowe wejściowe do dzwonnicy dopasować, wyregulować i ponownie zamontować.

4. Całość zgruntować i pomalować powłokami impregnacyjnymi z rodziny Remmers w kolorze kasztan 2253. Nie zaleca się stosowania lakierobejcy oraz zabezpieczających środków olejowych.

5. Drewniane elementy dwóch kapliczek tj. półki drewnianej i zamknięcia należy wymienić na nowe. Przed ponownym montażem drewniane elementy należy zabezpieczyć środkiem przeciw szkodnikom, zaimpregnować preparatem np. Hyltox, zagruntować i pomalować powłokami impregnacyjnymi z rodziny Remmers w kolorze kasztan 2253. Nie zaleca się stosowania lakierobejcy oraz zabezpieczających środków olejowych.

6. Drewniane elementy latarni wysokich należy oczyścić z istniejących powłok malarskich.

7. Ubytki deskowania oraz żaluzji uzupełnić poprzez flekowanie.

8. Po oczyszczeniu porażone drewniane elementy zabezpieczyć preparatem przeciw szkodnikom np. kornik itp., preparatem np. Hyltox.

9. Całość zgruntować i pomalować powłokami impregnacyjnymi z rodziny Remmers w kolorze pinia 2250. Nie zaleca się stosowania lakierobejcy oraz zabezpieczających środków olejowych.

Podczas prac należy przestrzegać zaleceń reżimów technologicznych producenta.

Wszystkie prace powinny być wykonywane ze względów technologicznych przy temperaturze min. +5 stopni C.

7. WARUNKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ:

Podstawa opracowania

Opracowano na podstawie obowiązujących przepisów:

- [1] rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1065 z późn. zm.).
- [2] rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. 2010 Nr 109, poz. 719).
- [3] rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. 2009 Nr 124, poz. 1030).
- [4] rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. 2021 r. poz. 1722).

DANE DOTYCZĄCE WARUNKÓW OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Zakres prac projektowych polegających na remoncie elewacji dzwonnicy nie przewidują odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy oraz zmiany sposobu użytkowania innego obiektu budowlanego niż kościół i nie przeznaczony na pobyt ludzi.

W przypadku remontu elewacji nie jest wymagane uzgodnienie pod względem zgodności z wymogami ochrony przeciwpożarowej. Zakres prac remontowych elewacji dwóch istniejących dzwonnicy nie ingeruje i nie zmienia istniejących warunków ochrony przeciwpożarowej, inny obiekt budowlany nie przeznaczony na pobyt ludzi, ogrodzenia nie podlegają ochronie przeciwpożarowej.

- **Powierzchnie**

- zabudowy dwóch dzwonnicy – 47,84 m²,

- **Wysokość**

Wysokość - wynosi od 21,53 do 22,38 m.

- **Warunki usytuowania**

Budynki zlokalizowane są jako wolnostojące ze ścianami zewnętrznymi usytuowanymi w odległości od dzwonnicy nr 1:

- w granicy działki od strony północnej,
- 42,10 m od granicy od strony południowej,
- 0,50 do 15,50 m od granicy od strony zachodniej.

Odległość ścian przedmiotowego budynku od ścian innych obiektów :

- 35,70 m od strony północnej od budynku.

od dzwonnicy nr 2:

- 42,30 m od granicy od strony północnej,
- 1,83 do 2,00 m od granicy od strony południowej,
- 32,00 m od granicy od strony zachodniej.

Odległość ścian przedmiotowego budynku od ścian innych obiektów:

- ok. 70,70 m od strony zachodniej od budynku.
- ok. 60,30 m od strony południowej od budynku.

- **Zagrożenie wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych**

W obiektach dwóch dzwonnicy oraz w przestrzeniach zewnętrznych nie występują przestrzenie, w których wyznaczone zostały strefy zagrożenia wybuchem określone w PN-EN 1127-1:2007

- **Klasa odporności pożarowej**

Wymagana klasa odporności pożarowej dla istniejących obiektów dzwonnicy w wyniku prac remontowych nie ulegną zmianie. Klasy odporności pożarowej – NRO

- **Przeznaczenie**

W budynku nie przewiduje się:

- pomieszczeń do jednoczesnego przebywania ponad 50 osób nie będących ich stałymi użytkownikami; obiekt budowlany nie przeznaczony na pobyt ludzi;
- pomieszczeń przeznaczonych przede wszystkim do użytku ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się;
- pomieszczeń mieszkalnych ani zamieszkania zbiorowego;

- **Przygotowanie obiektu i terenu do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych.**

Wymagana ilość wody do zewnętrznego gaszenia pożaru dla projektowanego budynku, na podstawie § 5 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030 z 2009 r.) dla jednostek osadniczych i będzie realizowana z hydrantu nadziemnego na sieci wodociągowej w ul. Kasztanowej w odległości **ok. 46 m** od dzwonnicy nr 1 i w odległości **ok. 72 m** od dzwonnicy nr 2. Odległość między hydrantami wynosi **ok. 168 m**.

- **Warunki ewakuacji ludzi lub ich uratowania w inny sposób**

Analizując scenariusze rozwoju zdarzeń podczas pożaru przyjęto, że najbardziej prawdopodobną przyczyną powstania pożaru może być:

- prowadzenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez właściwego zabezpieczenia i niestosowanie się w tym zakresie do zasad bezpieczeństwa wynikających z ustaleń odrębnej instrukcji,
- wady instalacji i urządzeń technicznych występujących w obiekcie,
- nieostrożność pracowników/użytkowników, w tym z otwartym ogniem,
- nieostrożność osób, które mogą czasowo przebywać na terenie obiektu,
- umyślne podpalenie.

Zakłada się, że pożar zostanie wykryty przez pracowników w pierwszej fazie jego rozwoju. Przyjęto, że po zauważeniu pożaru zostaną podjęte stosowne działania, polegające między innymi na:

a) rozpoznaniu sytuacji:

- sprawdzeniu, że faktycznie występuje zagrożenie pożarem, lub stwierdzenie, że wystąpił alarm fałszywy,
  - ustaleniu, czy występuje zagrożenie życia ludzi w związku z pożarem,
  - określeniu, na czym polega zagrożenie,
  - ocenieniu czy istnieje konieczność powiadomienia jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz innych służb i podmiotów itp., lub czy zagrożenie jest na tyle małe, że można je zlikwidować własnymi siłami za pomocą gaśnic występujących w obiekcie, i innych urządzeń gaśniczych,
- b) podjęcie stosownych działań przewidzianych w procedurach postępowania w zależności od występującej sytuacji i jej oceny:
- powiadomienie straży pożarnej i właściciela budynku,
  - podjęcie działań gaśniczych przy użyciu gaśnic lub innych urządzeń gaśniczych,
  - równocześnie z działaniem gaśniczym, rozpoczęcie ewakuacji pracowników lub mienia z obiektu w zakresie wynikającym z występującego zagrożenia.

Uwzględniając założenie prawidłowego działania pracowników można spodziewać się, że pożar nie będzie rozwijał się w sposób niekontrolowany, a ewentualna ewakuacja przebiegnie sprawnie.

Wyposażenie w gaśnice:

Budynek wyposażony w podręczny sprzęt gaśniczy w ilości 1 jednostki o masie środka gaśniczego 4 kg (ABC). Maksymalna odległość z każdego miejsca w budynku, w którym może przebywać człowiek, do najbliższej gaśnicy nie może przekraczać 30 m. Szerokość dojścia do gaśnicy nie mniej niż 1 m. Szczegółowy wykaz podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie powinno być ustalone w INSTRUKCJI BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO opracowanej dla przedmiotowego budynku. Opracowanie w/w instrukcji należy do obowiązku właściciela obiektu.

• Inne ważne dane

Dla obiektów dzwonnice zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719) wymaga się opracowania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego. Zgodnie z przepisami w miejscach widocznych należy oznakować :

- miejsce rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego, – zgodnie z PN-EN ISO 7010:2012 Symbole graficzne. Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa. Znaki bezpieczeństwa stosowane w miejscach pracy i w obszarach użyteczności publicznej. W pomieszczeniach obiektu umieszczona zostanie w miejscach widocznych instrukcja postępowania na wypadek powstania pożaru z wykazem telefonów alarmowych.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 6) Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2017 poz. 736 z późn. zm.) pracownicy powinni być zaznajomieni z przepisami przeciwpożarowymi przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje zawodowe w tym zakresie.

UWAGA! Należy stosować wszystkie materiały i wyroby posiadające:
CERTYFIKAT, APROBATĘ TECHNICZNĄ lub DEKLARACJĘ
ZGODNOŚCI

II. WYKAZ DOKUMENTÓW DOŁĄCZONYCH DO PROJEKTU